

Krepitev kompetenc strokovnih delavcev na področju vodenja inovativnega vzgojno-izobraževalnega zavoda v obdobju od 2024 do 2028

Vseživljenjsko učenje

3. konferenca učiteljev družboslovnih in humanističnih predmetov: *Mladi in državljanstvo*

Datum: 18. 6. 2025

ZADEVA: Natečaj *Krepitev državotvorne in državljske drže pri mladih*

Opis

Državljska in državotvorna drža sta bistveni del državljanstva. Državotvorno držo pri mladih se krepí s spodbujanjem pripadnosti državi in državne identitete, s podporo in lojalnostjo državi kot instituciji ter njeni suverenosti. Z zgodovinske perspektive je za krepitev državotvorne drže pomembno znanje, ki se nanaša na začetke oblikovanja Slovencev in slovenske državnosti od programa Zedinjene Slovenije do osamosvojitve in nastanka samostojne slovenske države, pa tudi znanje, ki se nanaša na razvoj demokratične oblike vladavine in institucij povezanih z njo, kot so razvoj parlamenta, delitve oblasti na zakonodajno, sodno in izvršno, na razvoj političnih strank, človekovih pravic in svoboščin, zapisanih v ustavah, kot temeljnemu državnemu dokumentu. Z vidika nacionalne zgodovine je zato pomembna tudi parlamentarna izkušnja Slovencev, ki se začne v habsburški monarhiji, s posebnostmi nadaljuje v prvi in drugi Jugoslaviji, sledi obnova večstrankarskih volitev in parlamentarne demokracije v času osamosvajanja Slovenije, dolgotrajna in še nedokončana politična tranzicija, ki se kaže tudi v odgovorih učencev v mednarodni raziskavi državljske vzgoje in izobraževanja (ICCS) iz leta 2022. Raziskava namreč kaže na padec zaupanja mladih v državne institucije kot sta državni zbor in vlada bolj kot je mednarodno povprečje. Nizko zaupanje v delovanje državnega zbora kot temeljne institucije parlamentarne demokracije kaže na slabše razvito državotvorno držo, ki je posledica posebnosti parlamentarne in demokratične izkušnje Slovencev od 19. stoletja dalje.

Za krepitve državotvorne drže z zaupanjem v parlamentarno demokracijo in državne institucije se zato pri pouku izpostavi pridobitve, kot je sprejemanje zakonodaje s širjenjem človekovih pravic in svoboščin, ustvarjanje pogojev za gospodarski razvoj, ki omogoča širjenje blaginje in učinkovito skrb za družbene skupine, ki jo potrebujejo. Jasno je treba opozoriti na avtorske in totalitarne sisteme, ki kršijo človekove pravice in svoboščine, blaginja pa je omejena na izbrance in podpornike takšnih sistemov.

Na krepitev državotvorne drže se nanaša tudi t. i. skupni cilj *Jezik, državljanstvo, kulturna in umetnost*, in sicer *področje državljanstva*, ki je bilo vključeno v prenovu vseh učnih načrtov. Gre za kompetenco, da se znanje različnih predmetov uporabi za kritično mišljenje in za aktivno državljsko držo, ki bo omogočala soočanje z izzivi na lokalni, državni in globalni ravni.

Izpostaviti je treba, da se državljanska in državotvorna drža ne izključujeta. Državljska drža se nanaša na aktivnega državljana, ki kritično spremlja delovanje oblasti, se angažira v civilni družbi in prostovoljstvu, zagovarja spoštovanje demokracije in človekovih pravic. Državotvorna drža pa poudarja tudi stabilnost in obstoj države. Obe sta pomembni za razvoj stabilne in demokratične države.

Namen natečaja je spodbujanje:

- ✱ zavesti o pripadnosti državi in spoštovanju državnih simbolov (zastava, grb, himna);
- ✱ ponosa na osamosvojitve in nastanek slovenske države;
- ✱ zanimanja za slovensko zgodovino, zlasti na zgodovinske dogodke, ki so Slovence povezovali;
- ✱ poznavanja dosežkov na področju športa, kulture, znanosti, gospodarstva idr.

Teme natečaja so:

- ✱ Slovenija – moja država in domovina;
- ✱ Obeleževanje zgodovinskih obletnic;
- ✱ Zgodovinski dogodki, ki so nas povezali;
- ✱ *»/.../ne sprašujte se, kaj lahko država naredi za vas – vprašajte se, kaj vi lahko naredite za državo!/.../« (John F. Kennedy, predsednik ZDA 1961–1963).*

Možni izdelki

- ✱ Zgodovinski eseji (pripovedni, kritično-analitični, razpravljalni)
- ✱ Digitalne zgodbe
- ✱ Video posnetki
- ✱ Interaktivni plakati

Kriteriji vrednotenja izdelkov

Zgodovinski eseji

Kriterij:	DA (3 točke)	DELOMA (1–2 točki)	NE (0 točk)
1. Vsebinska ustreznost eseja glede na izbrano temo natečaja.			
2. Esej vključuje relevantne in verodostojne zgodovinske informacije, terminologijo in strokovni jezik glede na izbrano temo.			
3. Vključena je kakovostna in relevantna naracija, kritično-analitična argumentacija in interpretacija.			
4. Uporabljena morebitna dodatna literatura je ustrezno citirana.			

5. Esej je v predpisanem obsegu do 8000 znakov s presledki.			
Seštevek točk:			
Skupni seštevek točk:			

Digitalne zgodbe, video posnetki, interaktivni plakati

Kriterij:	DA (3 točke)	DELOMA (1–2 točki)	NE (0 točk)
1. Vsebinska ustreznost glede na izbrano temo natečaja.			
2. Digitalna zgodba, video posnetek, interaktivni plakat je ustrezno podprt s slikovnim, fotografskim, video oz. interaktivnim gradivom.			
3. Digitalna zgodba, video posnetek, interaktivni plakat je podprt z ustreznim besedilom oz. ključnimi informacijami za njegovo umestitev v zgodovinski kontekst.			
4. Digitalna zgodba, video posnetek, interaktivni plakat vključuje relevantne in verodostojne zgodovinske informacije, terminologijo in strokovni jezik.			
5. Uporabljeno gradivo je ustrezno citirano, pri video filmu je vključena uvodna in odjavna špica.			
6. Digitalna zgodba je lahko izražena v foto zgodbi (do 15 e-prosojnic), video posnetek obsega do 15 minut dolžine, interaktivni plakat je npr. izdelan v aplikaciji Canva.			
Seštevek točk:			
Skupni seštevek točk:			

Čas trajanja natečaja

Rok za oddajo je **do vključno 6. 10. 2025**.

Naslov za dodatne informacije in oddajo izdelkov natečaja

Izbrane izdelke (zgodovinske eseje, digitalne zgodbe, video posnetke, interaktivne plakate) prosimo pošljite v digitalni obliki na e-naslov vilma.brodnik@zrss.si, lahko pa tudi po klasični pošti na naslov Vilma Brodnik, Zavod RS za šolstvo, OE Ljubljana, Kotnikova 28, Ljubljana. V tem primeru naj bo zgodba shranjena na ustreznem nosilcu (npr. CD, DVD, USB). Video film pa

lahko objavite v aplikacijah Arnes Video, YouTube ter posredujte URL naslov objavljenega video posnetka na e-naslov vilma.brodnik@zrss.si.

Za morebitne dodatne informacije se prosim obrnite na: Vilma Brodnik (vilma.brodnik@zrss.si).

Rezultati natečaja bodo objavljeni 13. oktobra 2025 na konferenci učiteljev družboslovnih in humanističnih predmetov *Mladi in državljanstvo*.

Nagrajeni izdelki bodo objavljeni v prihodnjih številkah revije Zgodovina v šoli.

Odbor natečaja (dr. Vilma Brodnik, mag. Bernarda Gaber, Vojko Kunaver)